

Міжнародної науково-практичної конференції: Київ, 23 жовтня 2009 р. – КИЇВ : КНЕУ, ФПБАУ, 2009. – 582 с.

4. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”. – Житомир ПП “Рута”, 2003. – 544 с.

5. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік. Основи теорії та практики: підручник. – К.:Знання, 2007. – 551 с.

6. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навчальний посібник. – КИЇВ : Знання, 2006. – 311 с.

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТОМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Нежива М. О., канд. екон. наук, доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту, Київський національний торговельно-економічний університет м. Київ, Україна

Господарська діяльність компаній в умовах ринкової економіки завжди вимагає об'єктивного, професійного та незалежного підтвердження тими економічними показниками, якими вона може бути відображена. Економіка набуває ознак відкритості, фінансові кордони стають більшою мірою умовними, полегшуються можливості інвесторів і акціонерів вкладення в об'єкти інвестування економік різних країн світу. В той же час великі гроші завжди були і є тим флюгером економічної привабливості, який використовують аудиторські фірми для того, щоб визначити, а, в разі потреби, удосконалити той пакет аудиторських послуг, якого потребують користувачі інформації. Користувачі інформації, особливо якщо вони є непрофесійними, час від часу бажають отримувати від високопрофесійного фахівця, в першу чергу, незалежного аудитора, відповідей на низку принципових для них питань.

Аудит, відповідно до Господарського кодексу України [1], це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності законодавству та встановленим нормативам. При тому, Закон України Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність [2] не дає визначення аудиту, натомість встановлює, що таке аудит фінансової звітності: аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам.

Отже, аудит проводиться для підтвердження професійної думки аудитора. Але окремо варто підкреслити, що аудитор повинен відповідати за результати здійсненої ним перевірки. Користувачі очікують не лише факту здійснення аудиту, а того, що він був якісним. В свою чергу, якісний аудит передбачає підтвердження професійного судження аудитора на підставі методик, які базуються на ґрунтовному економічному аналізі.

Аналітичним процедурам приділяють увагу у Міжнародних стандартах контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості і супутніх послуг (МСА), в яких міститься окремий норматив МСА 520 «Аналітичні процедури» [3, с. 454-462], згідно з яким проведення аналітичних процедур базується на припущенні, що між показниками в обліку існують певні зв'язки і вони мають місце при відсутності доказів протилежного, застосовуються в якості процедур оцінки для розуміння бізнесу клієнта.

Потенційні ризики, такі як наявність чи відсутність незвичних або неправильно відображених фактів та результатів господарської діяльності є основною причиною застосування аналітичних процедур в аудиті. До найпоширеніших аналітичних процедур аудиту відносять загальну перевірку на достовірність, аналіз тенденцій, залежностей, коефіцієнтів, перевірку фізичної наявності, повторне проведення операцій. В якості задач, які стоять перед аудитором в процесі проведення аналітичних процедур, можна виділити наступні: вивчення діяльності суб'єкта господарювання і виявлення загальних факторів, які впливають на нього; здійснення оцінки фінансового стану та перспективи безперервності його діяльності; забезпечення скорочення числа детальних аудиторських процедур; забезпечення методичного інструментарію тестування.

Джерелом інформації є фінансові та статистичні звіти, а також інформація із зовнішніх джерел [4, с. 31-33]. Інформаційна база ґрунтується на використанні різних джерел, у тому числі і нефінансових даних. Можуть бути використані дані засобів масової інформації, пояснювальні записки, положення про облікову політику. Відповідно до МСА 520 «Аналітичні процедури» [3, с. 457] аналітичні процедури включають розгляд і порівняння фінансової інформації з: порівняльною інформацією за попередні періоди; очікуваними результатами, зокрема прогнозами та попередніми розрахунками аудитора; аналогічною інформацією для галузі, із середніми показниками у ній та іншими суб'єкта господарюваннями подібного розміру.

Аналітичні процедури можуть виконуватись протягом всього аудиту, при цьому сам аудитор повинен планувати та виконувати аналітичні процедури по суті, як на етапах планування, безпосередньо під час проведення аудиторської перевірки, так і по закінченню робіт. Зокрема, на етапі планування це дає змогу не лише зрозуміти специфіку функціонування суб'єкта господарювання, а й правильно оцінити обсяги аудиту, його основні напрямки. Відповідно до цього аналітичні процедури використовуються в трьох якостях: як попередній аналіз діяльності суб'єкта господарювання – замовника аудиту, в якості тестів по суті і як аналіз фінансової звітності.

Оцінки достовірності звітності за допомогою аналітичних процедур аудиту спрямовані на виявлення спотворень, викликаних: помилками, недобросовісними діями зацікавлених осіб, а також недосконалістю стандартів обліку. Аналітичні процедури в аудиті дають змогу надати неупередженого характеру дії об'єктивних та суб'єктивних чинників зміни, передбачити абсолютні та відносні зміни, відобразити функціональні взаємозв'язки, оцінити вплив на фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання в цілому. Алгоритмізація показників, їх вибір за внутрішньою будовою і за формуванням кінцевого результату, послідовності проведення аналізу, все це і є складовою ефективності використання аналітичних процедур в аудиті.

В багатьох випадках для проведення аналізу використовуються спеціалізовані програмні продукти, які дозволяють на основі даних фінансової звітності автоматично визначати абсолютні і відносні показники фінансової стійкості, платоспроможності, рентабельності, оборотності активів і капіталу. Така оцінка фінансової стійкості в багатьох випадках фактично не відображає реальну ситуацію на суб'єкті господарювання. Це зумовлено тим, що більшість відносних показників фінансової стійкості визначаються співвідношенням власного і залученого капіталу, при цьому не враховуються їх структура та особливості формування. Крім того, фінансову стійкість суб'єкта господарювання визначають порівнянням фактичних і оптимальних значень (критеріїв) відповідних коефіцієнтів. Аудитору при оцінці фінансової стійкості доцільно також враховувати особливості його діяльності і в залежності від цього коригувати критерії [5].

Таким чином, ефективне застосування аналітичних процедур вимагає від аудитора володіння основними методиками економічного аналізу а також аналітичного мислення. Більшість цих методик фактично не застосовується при проведенні аудиту (групування, структурний аналіз, детермінований і стохастичний факторний аналіз, порівняльна комплексна оцінка). Зрозуміло, що у використанні всіх методик немає потреби. Які саме аналітичні процедури застосовувати, в якій послідовності і з яким ступенем деталізації, повинен вирішувати аудитор, виходячи зі специфіки діяльності суб'єкта господарювання – замовника та цільових запитів користувачів інформації. Для підвищення якості аудиторської перевірки, об'єктивності і точності висновків та прогнозів, а також для забезпечення користувачів достовірною і повною інформацією відповідно до їх запитів, застосування аналітичних процедур має бути адекватним завданням і цілям аудиту, а витрати на їх проведення повинні корелюватись з отриманими результатами.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України (зі змінами та доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21.02.2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19/page>.

3. Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services Pronouncements. 2015 Edition. Volume I. – New York: International Federation of Accountants, 2016 – 1249 p.

4. Yakhina T. Differentiation between the NBU regulations as to provisioning for active bank transactions / T. Yakhina, R. Tesolkin // Економіка розвитку. – Харків, 2014. – № 2 (70). – С. 29-34.

5. Рзаєв Г. І. Обліково-аналітичні процедури підтримки безпеки формування доходів, витрат і фінансових результатів / Г. І. Рзаєв, Д. О. Драгочинська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2019. – № 1. – С. 62-65.

КОНКУРЕНТНА РОЗВІДКА В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Нефедова О. Г., здобувач, Державний вищий навчальний заклад
«Український державний хіміко-технологічний університет»*

Значна інформатизація сучасного простору накладає свій відбиток і на конкурентні відносини між підприємствами. Важливим чинником в яких стає інформація: її обсяги, якість і своєчасність. Одним із сучасних інструментів отримання інформації про конкурентів є конкурентна розвідка.

Під конкурентною розвідкою ми розуміємо збір й аналітичну обробку будь-яких відомостей, що сприятимуть перемозі підприємства у конкурентній боротьбі і захисту від конкурентних атак законними методами.

У загальному вигляді процес формування інформаційного продукту конкурентної розвідки послідовно формують три блоки: блок аналітичної інформації конкурентної розвідки, блок відомостей внутрішньої аналітики і блок внутрішньої керівної інформації (рис. 1). У результаті взаємодії складових кожного з блоків формується інформаційний продукт певного рівня. Зауважимо: чим складнішою є аналітична обробка, тим більш високим є рівень отриманого в результаті інформаційного продукту. На нашу думку, це такі рівні:

- неопрацьований інформаційний продукт (I рівень);
- готовий інформаційний продукт конкурентної розвідки (II рівень);
- аналітичні дані вищого рівня (III рівень);
- готовий інформаційний продукт найвищого рівня (IV рівень).

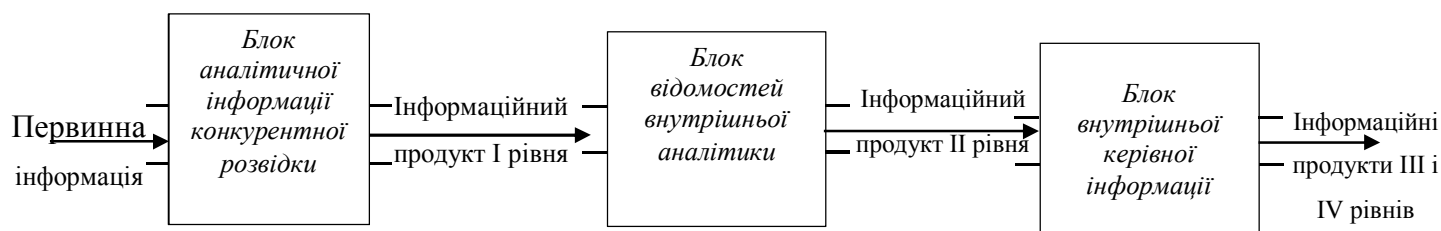

Рис.1 – Схема формування інформаційного продукту на підприємстві